

ชื่อการวิจัย การฟื้นฟูสำนักท้องถิ่นของชุมชนเพื่ออนุรักษ์และสืบสานอารยธรรมทวารวดีแห่งเมืองโบราณนครไชยศรี

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นฤกุล ชมภูนิช
อาจารย์สุพจน์ สุทธิศักดิ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การฟื้นฟูสำนักท้องถิ่นของชุมชนเพื่ออนุรักษ์และสืบสานอารยธรรมทวารวดีแห่งเมืองโบราณนครไชยศรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานอารยธรรมทวารวดีในบริเวณเมืองโบราณนครไชยศรี โดยใช้เนื้อหาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางวัฒนธรรมสมัยทวารวดีเป็นเครื่องมือ และสร้างสำนักท้องถิ่นแก่ชุมชนที่เกี่ยวข้องด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมายในการสร้างสำนักชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนในบริเวณพื้นที่เขตเทศบาลนครนครปฐม ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระประโทน ผู้นำชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมศาลา นักวิชาการและปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่เมืองโบราณนครไชยศรี

ผลการเสวนาของกลุ่มผู้นำชุมชนพบปัจจัยที่ทำให้เมืองโบราณนครไชยศรีถูกทำลาย 9 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาทางกายภาพภายในเขตเมืองโบราณโดยไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดแก่สภาพแวดล้อม 2) ประชาชนขาดความรู้เรื่องเมืองโบราณฯ 3) ประชาชนไม่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของเมืองโบราณ 4) การปล่อยสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ลงสู่ลำคลองซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อารยธรรมทวารวดี 5) การสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในเขตเมืองโบราณโดยไม่มีการควบคุม 6) การรุกล้ำพื้นที่แหล่งประวัติศาสตร์เป็นพื้นที่ทำกิน 7) การไม่ขุดสำรวจทางโบราณคดีในบริเวณพื้นที่ซึ่งพบหลักฐานทางวัฒนธรรมสมัยทวารวดี 8) การไม่ประกาศให้พื้นที่เมืองโบราณนครไชยศรีเป็นเขตโบราณสถานแห่งชาติ 9) การพัฒนาทางวัตถุตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตกสำหรับแนวทางการอนุรักษ์และสืบสานอารยธรรมทวารวดี ผู้ร่วมเสวนาได้เสนอแนวทางเร่งด่วน 3 แนวทาง และแนวทางที่จะดำเนินการในอนาคตอีก 44 แนวทาง

ผลการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าเครือข่ายผู้นำชุมชนทุกกลุ่มตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองโบราณฯ และได้เสนอแผนการดำเนินงานในการอนุรักษ์และสืบสานอารยธรรมทวารวดีตามความเหมาะสมของปัญหาและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกกฎบัญญัติห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ลงสู่คลองคูเมืองและคลองอื่น ๆ โครงการขุดลอกคลอง

คู่มือ โครงการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การประสานงานเพื่อจัดทำศูนย์บริการความรู้ตามแหล่งโบราณสถาน และการร่วมผลักดันในการพัฒนาแหล่งที่พบร่องรอยโบราณสถานในพื้นที่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อารยธรรมทวารวดีและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นต้น

สำหรับการดำเนินงานของเครือข่ายนักวิชาการและผู้วิจัย ได้ดำเนินการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐมให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยจัดทำ วีซี.ดี. ภาพเคลื่อนไหว การจัดพิมพ์หนังสือ การจัดนิทรรศการ และการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมทวารวดี ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนในจังหวัดนครปฐมโดยเฉพาะในเขตพื้นที่เมืองโบราณนครไชยศรีมีความรู้ เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของอารยธรรมทวารวดีในท้องถิ่น